

TRAKEL

BÜLTEN

Bu sezonun habercileri erkenci

Şubat 2015 sayı 14

Baharın ilk işaretlerini gören şanslı üyelerimizin kareleri ile ocak ayını tamamladık. Kış ile mücadele içerisinde olan kuzey bölgelerimiz için ise bahar hala uzak bir hayal gibi.

Ocak ayında siteye düşen; Neriman Fırtına Hanım'ın (her zamanki gibi) Muğla'dan "Yalancı Apollo'su", Güllü Eğri Hanım'ın (ta Erzurum'dan) "İspanyol Kraliçesi" kaydı, en ilginç kayıtlardı.

Kuzeyde yaşayan kelebekçiler en sıkıntılı aylarını yaşıyorlar. Güneydekilerin sezon fotoğraflarını gördükçe bu hasret daha da artıyor. Sandıkların dibi turnak izlerimizle doldu bile. Makinelerimiz ise dolaplarda tozlu bir şekilde beklemekte. Ama az kaldı; topu topu iki ay sonra Yalancı Apollo'lar, kışı geçiren yıpranmış güzeller, her yerde kanat çırpmaya başlayacaklar.

Kuzeydeki kış şartlarının hala devam etmesi sebebiyle, sitemizin de en yavaş zamanlarını yaşıyoruz. Buna rağmen her gün ana sayfamızı doldurmaya, tanı kartlarımızı yayınlamaya devam ediyoruz.

Bültenimiz de bu etkiyle olsa gerek inceldi biraz. Şaka bir yana, imece ile çıkardığımız bültenimiz verdiğiniz desteklerle beslenip büyürken, desteğin az olduğu aylarda ise zayıflıyor. Bu sebeple gelecek aylarda hepimizin bülteni olan bu yayına daha da fazla sahip çıkmanızı bekliyoruz.

Bazı üyelerimizden bültende hiç yer almadıkları serzenişlerini duyduk. Bildiğiniz gibi; kelebeğe dair her paylaşımına yer veriyoruz. Arazi notlarından şiire, gözlem raporundan bilimsel makaleye, tüm katkılarınız bültenimizde yerini alacaktır. Bu sebeple kelebeklerle ilgili ve onlarla bağı olan her tür paylaşımınızı lütfen çekinmeden bizimle paylaşın.

TRAKEL

AYRI BİR TUTKUYMUŞ MEĞER

Doğayı seviyorum ya.

Kelebekleri, kuşları, böcekleri, çiçekleri...

Evet, ben bunların fotoğrafını çekmeyi de seviyorum.

Bir süre önce arkadaşlarım “hadi gel kelebeğe gidiyoruz” dedi.

Ayağımda su geçirmez spor ayakkabı, üzerimde kot pantolon. Öyle ya yuvarlanıyor sürünüyoruz yerlerde. Gittik Aladağlar da bir vadiye.

Aman Allah’ım o da ne? Cennet burası...

Tam bana göre, renk renk çiçeklerle bezeli.

“Evet, cennet vadi burası olmalı” diye tekrarladım içimden mutluluk içinde.

Birlikte otların, çiçeklerin arasına daldık. Öyle kısa değiller, belime hatta bazı yerlerde göğsüme kadar geliyorlar. Kelebek önde narin narin, süzüle süzüle uçuyor, biz arkasında ve gözlerimiz kelebekte. Konduğu yeri görmeliyiz. Kaçırmamalıyız!

Kelebeğe baktığından, tabi yere bakamadığından, nereye bastığını da göremiyorsun. Otların arasında sular da olduğundan, yarı belime kadar su ve çamur, çimen lekesi. Spor ayakkabı değil, naylon çizmeyle itfaiyeciler misali giyip gitmeliydi.

Birde o otların arasında yaşayan diğer canlılar, sürüngenler var ama düşünemiyorsun bile o an. Nasıl futbolcunun gözü 90 dakika topta ise başka bir yere bakamıyorsa, kelebek fotoğrafçısının gözü de kelebeğe, bastığın yere bakamıyorsun. Ama olsun çektim ya ilk kareyi. İşte benim kelebeğim en güzeli! Vadinin her yerinde uçuşuyorlardı, renk renk. Sanki birbirine benziyorlar gibi. Ama yükleyince Trakel'e, hayır hepsi başka cins ve türmüş meğer. Bu kadar çok zevk alacağımı düşünmedim. Rüyalarım girdi. Düşen bir yaprak bile görsem "a kelebek mi geçti?" diye bakınır oldum. Arabayla bile giderken gözüm etrafta; her tarafta kelebek, meğer ne çokmuş. Günlük yaşantının koşturması içinde farkına bile varılamıyormuş.

Kelebek tutkunlarına şimdi hak veriyorum. O zarif güzelleri karelemek apayrı bir duyguymuş. Çiçekten çiçeğe konup incecik hortumu ile balözü emen narin yaratılmışlar, çiçekler kadar güzel ve çiçeklerle bir arada bambaşka güzel.

Kelebekler faaliyet durumlarına göre gece ve gündüz kelebekleri olarak iki gruba ayrılıyorlarmış. Anten yapılarına göre de güve kelebeği ve normal kelebekler diye. Güve kelebeklerinin antenleri genelde tarak gibi şekilli, gündüz kelebeklerinin Anten uçları ise topuz şeklinde ve gece istirahat edip, gündüz uçuyorlar.

Sabahın tan vaktinde, kanatları gecedan yağın çığden dolayı ıslak olduğundan, ilk güneş ışığı ile kurutmaya çıkıyorlar. Daha sonra da beslenmeye. Dedim ya narin, nazik güzeller saat 17.00 gibi de uykuya geçiyorlar.

Yumurtadan tırtıla, tırtıldan kozaya ve daha sonra o kozadan muhteşem bir güzelliğe dönüşen yaşam döngüsü. Bazılarının ömrü 24 saat, bazı türleri 1-2 ay, bazıları ise birkaç mevsim yaşıyormuş bu olağanüstü güzellikteki canlılar. Kanatlarını açtığında üzerlerinde renkler ve değişik desenler var, bazı türlerde sanki kocaman gözler. Düşmanlarına karşı bir ikaz işareti adeta ve bu şekilde bir korunma.

Gül ile bülbül, papatyayla kelebek; biz korudukça ve yok etmedikçe çevremizi, doğamızı, bu güzellikler nesiller boyu hep böyle devam edecek.

Sevgi ve saygılarımla,

Fatma Marmara

HEDEF TÜRLER 7

Bataklık Noktalı Kelebeği (*Boloria eunomia*)

Ülkemizden tek kaydı 15-07-2009 tarihinde Olcay Yeğin tarafından Ardahan da alınmıştır. Bu tarihten sonra yapılan pek çok bölge ziyaretinde türü bulmak mümkün olmamıştır.

Olcay Yeğin

<http://www.trakel.org/kelebekler/?fsx=2fsdl15@d&idx=1393#.VLzffsJWF9A>

Dağılım haritasına bakıldığında türün daha çok kuzey türü olduğu, bizde ve yakın bölgelerde ise lokal dağılım gösterdiği görülmektedir. Bu özellikleri ile ülkemizde Kars - Ardahan bölgesi türün potansiyel kayıt alanı olabilir. Türün habitata 1500-2500m arası bataklık, ıslak alanlardır. Avrupa da 500-900 m kayıtları da bulunmaktadır.

Uçuş zamanı haziran - temmuz ortası olarak bildirilmekle birlikte çok soğuk sezonlarda veya yüksekliğe bağlı olarak Temmuz sonuna dek kalabileceği belirtilmiştir. Türün temmuz ayında tekrar bulunamadığı göz önüne alınırsa aynı alanları haziran ayında taramak faydalı olabilir.

Türün Konak Bitkileri

*Polygonum viviparum**Polygonum bistorta**Vaccinium uliginosum**Viola palustris*

Türün Tanınması

Kanat altı ve üstü ilk bakışta diğer Boloria kelebeklerini andırıyor olsa da;

Mor İnci

Beyaz İnci

Bataklik Noktalı Kelebeği

- Kanat altında, dış kenarda tam üçgenler içindeki beyaz alanlar (kırmızı ok), bunların bazalındaki hücrelerde yer alan içi boş yuvarlak benekler (beyaz ok), tam beyaz orta bant (sarı ok) tanımı kolaylaştırır.

- Kanat üstünde ise her iki kanatta tam seyreden üçgenler (mavi oklar) tanımda kolaylık sağlar.

Butterflies of Europe & Mediterranean area (Vadim V. Tshikolovets)

<http://www.butterfliesandmoths.org/species/Boloria-eunomia>

http://www.lepiforum.de/lepiwiki.pl?Boloria_Eunomia

<http://www.survivalschool.us/edible-medicinal-plant-uses/alpine-smartweed-polygonum-viviparum/>

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Boloria_eunomia_SLU.JPG

<http://www.anythingbutcommon.nl/Boloria-eunomia.html>

Hakan YILDIRIM

BİR 2014 DEĞERLENDİRMESİ

(geçen sayıdan devam)

Verimli ve keyifli Kırklareli arazisinin fotoğrafları arşivimin en değerli klasörleri arasına girdikten sonra; 21 Haziran'da dostum M. Ali Öktem'in ani bir önerisi ile Burdur- Isparta arazisini keşfe çıktık. Yöreden fotoğraflarını bildiğimiz Mehmet Tığdemir Hocam ile de temasa geçtik, sağ olsun bilgi ve deneyimlerini paylaştı bize rehberlik etti, Aziziye Yaylasında karpuz peynir keyfini ve buz gibi akan çeşmenin suyunu hala unutamıyorum. Burdur'da ne gördüysek çektik, sahada Siyah Antenli Zıpzip'ı tanımış çok sevinmiştim, nihayet stigması belirgin bir birey bulmuştum, eve gelince de iparhanlardan biri Türkistan çıkınca +2 ilave oldu portföyüme.

<http://www.trakel.org/kelebekler/?fsx=2fsdl15@d&idx=28369>

<http://www.trakel.org/kelebekler/?fsx=2fsdl15@d&idx=28402>

29 Haziran duramadım Bozdağ'a gittim yalnız, araziden öğlen molası verip geri döndüğümde Ertan Ertem ve arkadaşı ile karşılaştık tesadüf, sonra birlikte araziye devam ederken Ertan; *"Burada farklı bir birey var bi bak Kerim"* diye seslenince; ya İdas Mavisi ya da Gümüş Lekeli Esmegöz olmalı muhtemelen erkeği de buralardadır- dedik, aradık ve bulduk, detaylı karelerini aldık çünkü tanımcılar ayak tırnaklarından bile detay istiyordu, İzmir için de ilk kayıt oldu :)

<http://www.trakel.org/kelebekler/?fsx=2fsdl15@d&idx=28818>

<http://www.trakel.org/kelebekler/?fsx=2fsdl15@d&idx=29506>

19 Temmuz Cumartesi; Kenan'ın "gidelim Apollo'ya doyalım" vaadiyle Uludağ/Bursa arazisi gerçekleştirdik, Aykut ağabey ve Sezgin Ermiş ile zirve yapsak da Apollo göremedik, sonrasında Sezgin nokta atışları yaptı da keyfimiz yerine geldi. ☺ Harem Güzelesmeri, Orman Bakırı, Ateş bakırı, İfigenya ve Pirene Çokgözlülüğü dahil beş yeni türle tanışıp, İzmir'e döndüm ☺

2013 yılında dağcılarla oraya buraya tırmanıp inmekten doyamadığım Aladağlar'ı; bu sene bir deli, 2 Niğdeli ile bir yere yetişme telaşı olmadan rahatça planlayalım dedik; Ramazan Bayramı öğlen vakti Sokullupınar ilk kamp yerine vardık. Eyüp ve Bekir; Çadır, yemek vb. hazırlıkları yaparken ben onların izniyle araziye fırladım, Sulak yerlerde epey kelebek uçuyor, çamurlardan mineral alıyorlardı, ilk önce Anadolu Zıpzip'ı ve Gayer'in Yalancı Cadısı heyecan yaptı, birkaç Agro ile de epey uğraştım (sigberti ve poseidon çıktı çoğu), daha sonra farklı bir sulak alana uğradım ve işte burada aradığımı bulmuştum **Aladağ Zıpzipı !**

<http://www.trakel.org/kelebekler/?fsx=2fsdl15@d&idx=30150>

<http://www.trakel.org/kelebekler/?fsx=2fsdl15@d&idx=29940>

2. gün Sokklupınar'dan erkenden kalkıp Demirkazık istikametine zorlu bir yürüyüşe başladık, gözlerim hep kelebek tarıyor, duralım biraz dediğimde kısa molalar veriyorduk, bunlardan birinde Osmanlı Yalancı Cadısı ile tanıştık, Demirkazık zirve altında kayalardan süzülen sular kendi yeşil bir step oluşturmuştu, burada yemek molası verip bolca uçuşan Apollo'ları izledik doyasıya, Turkuaz Mavisi ve Pirene Çokgözlüsü de çok güzel pozlar verdi; Demirkazık'tan sonra hava karmadan kampımıza indik ve yolda aşağıdaki manzaranın keyfini çıkardık 😊

<http://www.trakel.org/kelebekler/?fsx=2fsdl15@d&idx=30365>

3. Gün Çelikbuyduran mevkiinden Emler zirve yapıp hedef Yedigöller kamp alanı idi, uzun ve yorucu bir parkur olduğundan geniş açı lensi takıp manzara fotoğrafı çektim bol bol ☺

Emler Zirve (3.723m)'den Yedigöller manzarası.

4. gün Yedigöller'de (3.100m) kamp yapıp, umarsızca dinlendik, buz gibi göle girdik, kamptaki dağcılarla sohbetler ettik, çıkınımızı paylaştık, göl etrafında kısa araziler de yaptım, geçen yıl gördüğüm Dorukların Benekli Meleği yine uçuyordu, sevindim. 5. Gün sabah erkenden Sokullupınar'a indik, oradan da Kapuzbaşı Şelaleri'nde gezimizi sonlandırıp ertesi gün İzmir yoluna dönüşe geçtik.

2014 böyle geçti, hayal kırıklıklarım oldu mu?- evet: Kaplan Kırangıçkuyruk ve Paslı Zıpzip ile hâlâ karşılaşamadım ☺ 2015 ilk hedeflerim: Güneyli Fisto ve Tavus Kelebeği, bakalım peşinden neler gelecek, yeni dostluklar, farklı dağlar, bereketli araziler .

Görüşmek dileği ile selam ve sevgiler.

16/06/2014-BURDUR
Aziziye Yaylası,

M. Ali Öktem,
Mehmet Tığdemir
ve Ogün Sercan

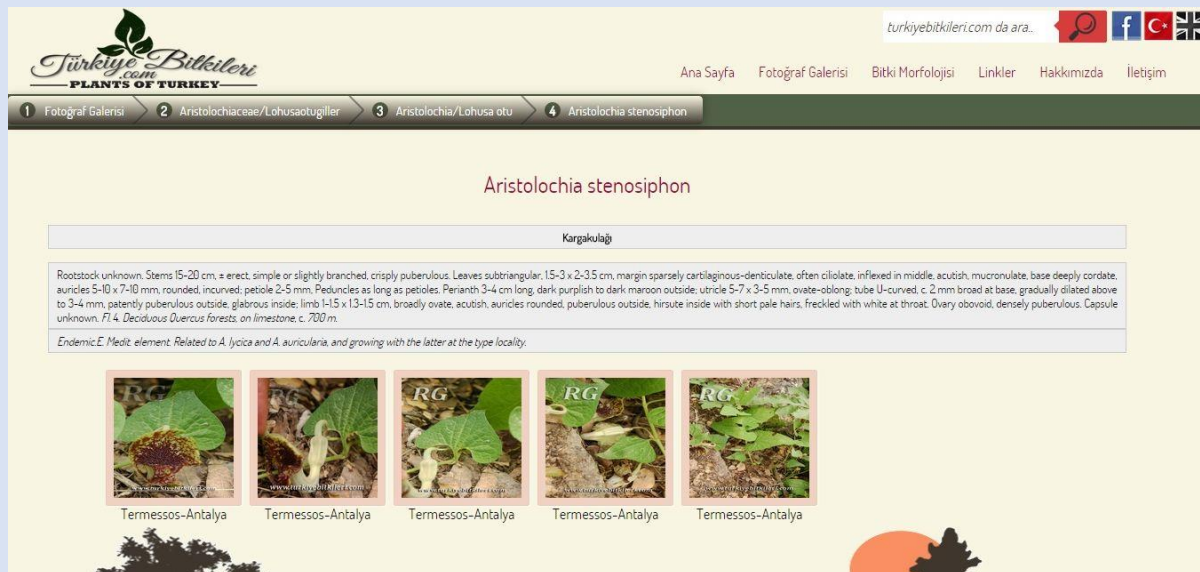
Kerim TEZEL

Merhabalar,

Kelebek ve bitki, birbirleri için “olmazsa olmaz” canlılardır. Bu nedenle iyi bir kelebek gözlemcisinin “kendi çapında” da olsa bitkileri tanıyabilmesi büyük avantaj oluşturur diye düşünüyorum☺ Bu nedenle size, Türkiye’nin en kapsamlı bitki sitesinden www.turkiyebitkileri.com ‘dan bahsetmek istedim.

Sitemiz, yaklaşık 2 yıl önce amatör botanikçilerin ortak çabalarıyla kuruldu ve 2 yıl içinde yaklaşık 3600 türe ait fotoğrafı derleyebildi. Türkiye’deki tür sayısının yaklaşık 9600 olduğu düşünülürse önemli bir rakam... Nasıl mı? Öncelikle Türkiye’deki tüm amatör-profesyonel bitkiseverlerin bilgilerini ve belgelerini paylaşacağı bir Facebook grubu (**Flora**) oluşturuldu*. Bu grupta herkesin -bildik bilmedik- çektiği bitki fotoğraflarının paylaşılması sağlandı. Her ne kadar fotoğraftan bitkini kesin olarak tanımlanması düşük bir olasılık ta olsa kısa zamanda bu işin bilimini yapmakta olan deneyimli hocalarımızın katkısıyla ciddi bir birikim sağlandı.

Sitedeki fotoğraflar yaklaşık 160 üyenin Flora grubunda paylaştıkları ve kesin tanı almış fotoğraflardan oluşuyor. Kesin olarak tanımlanamayan hiçbir tür siteye alınmıyor. Bu nedenle tanıda yüzde yüze yakın

güvenilirlik sağlanmıştır. Site, tamamen bilimsel bakış açısıyla düzenlenmiş; bitkiler önce familyalarına, sonra cins ve türlerine göre sıralanmıştır. Fotoğrafların birçoğunun çekim yeri, varsa alttür ve varyeteleri fotoğrafların altında belirtilmiştir. Bitkilerin tanımları –varsa- 11 ciltlik “Flora of Turkey and East Aegean islands” adlı kitaptan alınmıştır ve maalesef İngilizcedir. Sitede aradığınız türü, cinsi veya Familyayı Latince adıyla arayabileceğiniz bir “site içi arama motoru” vardır. Henüz çok yeterli olmasa da “Bitki morfolojisi” bölümünde elden gelebildiğince bitkilerle ilgili genel bilgi hazırlanmakta...

Gelelim Flora grubuna... Size veya bir yakınınıza ait olmak ve “sadece” **Türkiye’deki doğal türlerimize** ait olmak koşuluyla her kalitedeki tanımlanmış veya tanımlanacak fotoları paylaşabilir, gruptaki üyelerin fikirlerini alabilirsiniz. Doğaldır ki bir bitkinin tanımı sadece taç yapraklarından yapılamaz. Bu nedenle mümkünse türün geniş açı fotosu, daha da iyisi çanak yaprakları (kaliks) ve gövde yapraklarının, meyvesinin de birer fotosunun olması tanı olasılığını ciddi ölçüde arttıracaktır. Unutmadan, grubumuzda ve sitemizde fotoğrafın kalitesinin hiçbir önemi yoktur! Tanımlayıcı olması tek beklentimiz. Türü iyi tanımladığına inandığımız her fotonun sitemizde yeri olacağını hatırlatırım. Fotoğraflar sol-üst köşede adınızın kısaltması ile sol-alt köşede sitenin logosu eklenerek yayınlanmakta ve adınız “Hakkımızda” bölümünde yer almaktadır.

Ayrıca siteye eklediğimiz her yeni türün yayınlandığı bir grubumuz daha var Facebook’ta “Türkiye bitkileri (Plants of Turkey)”. Buradan sırasıyla her yeni yayınlanan türün linkini bulabilirsiniz.

Tüm kelebek ve doğaseverleri grubumuza ve/veya sitemize katkıda bulunmaya davet ediyor, kelebek gözlemcilerinin var olan bilgilerine katkıda bulunmak istiyoruz. Sevgilerimizle..

*Facebook’taki benzer gruplarla karıştırmayınız, adı sadece “**Flora**” ☺

Riyat GÜL

GEÇEN AYIN ÖNEMLİ KAYITLARI

Geçen ay sitemize, **17**'si fullHD olmak üzere **348** adet fotoğraf yüklenmiştir.

Sardunya Zebrası / Muğla/Hakan Yıldırım
Türün 9. Karesi

<http://www.trakel.org/kelebekler/?fsx=2fsdl15@d&idx=34079#.VMskgmisUwA>

Çokgözlü İfekarmon / Isparta / Mehmet Tığdemir
Türün 9. Karesi

<http://www.trakel.org/kelebekler/?fsx=2fsdl15@d&idx=33994>

Çokgözlü İfekarmon / Isparta / Mehmet Tığdemir
Türün 8. Karesi

<http://www.trakel.org/kelebekler/?fsx=2fsdl15@d&idx=33977#.VMsl5misUwA>

Yeni Zıpzıp / Hakkari / Hakan Yıldırım
Türün 2. Karesi

<http://www.trakel.org/kelebekler/?fsx=2fsdl15@d&idx=33832#.VMsmYGisUwA>

Acem Çokgözlüsü / Artvin / Ufuk Karaca
Türün 10. Karesi

<http://www.trakel.org/kelebekler/?fsx=2fsdl15@d&idx=33816#.VMsnB2isUwA>

Baytop'un Çokgözlüsü / Hakkari / Adem Yağız
Türün 6. Karesi

<http://www.trakel.org/kelebekler/?fsx=2fsdl15@d&idx=33791>

Baytop'un Çokgözlüsü / Hakkari / Hakan Yıldırım
Türün 5. Karesi

<http://www.trakel.org/kelebekler/?fsx=2fsdl15@d&idx=33774#.VMsnpGisUwA>

Çokgözlü Van Esmeri / Van / Mehmet Çelik
Türün 7. Fotoğrafi

<http://www.trakel.org/kelebekler/?fsx=2fsdl15@d&idx=33764#.VMsoEmisUwA>

Araştırma: Adem YAĞIZ

İspanyol Kraliçesi / ERZURUM - Güllü EĞRİ

İskoç Güzelesmeri / ERZURUM - Kenan TALAS

Baytop'un Çokgözlüsü / HAKKARİ - Hakan YILDIRIM

Akbes Gelinciği / MANİSA - Kerim TEZEL

Balkan Kapları / OSMANİYE - Ali BALI

Not 1: - Fotoğrafların sol alt köşelerinde bulunan kare butonlara tıklayarak orijinal görünümüne (linkine) ulaşabilirsiniz.

Not 2: - Buradaki fotoğraflar sistem tarafından otomatik olarak seçilmektedir.
- Fotoğraflar düzenlenirken herhangi bir üstünlük sırası güdülmemiştir.
- Grafiksel düzenlemeler sırasında armonik ve orantısal kriterler baz alınmıştır.

KAPAK TASARIMINDA KULLANILAN FOTOĞRAFLAR

Yalancı Apollo / Neriman FIRTINA
Anemonlar / Neriman FIRTINA

BÜLTENİN YAPIMINDA EMEĞİ GEÇENLER**YAYIN KURULU**

Adem YAĞIZ
Ali BALİ
Aykut BAL
Hakan YILDIRIM
Kenan TALAS
Kerim TEZEL
Mehmet Ali ÖKTEM
Onat BAŞBAY

Yayın Yönetimi

Ali BALİ
Hakan YILDIRIM
Mehmet Ali ÖKTEM

Bültene Yazı Gönderenler**ve Araştırma Ekibi**

Adem YAĞIZ
Ali BALİ
Aykut BAL
Fatma MARMARA
Hakan YILDIRIM
Kenan TALAS
Kerim TEZEL
Mehmet Ali ÖKTEM
Onat BAŞBAY
Riyat GÜL

Redaksiyon

Ali BALİ
Hakan YILDIRIM
Mehmet Ali ÖKTEM

Grafik-Tasarım

Ali BALİ